

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ФАКУЛЬТЕТ СХІДНОЇ І СЛОВ'ЯНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

Кафедра китайської філології

Курсова робота з китайської філології

На тему :

**ФУНКЦІОНУВАННЯ ЛЕКСИКИ ВЕНЬЯНЮ В ТЕКСТАХ СУЧАСНОЇ
КИТАЙСЬКОЇ МОВИ**

Студента групи кит08-21

Факультету східної і слов'янської філології

Денної форми навчання

Освітньої програми

Китайська мова і література та переклад,

Західноєвропейська мова

Спеціальності 035 Філологія

Спеціалізації 035.065 Східні мови

Та літератури (переклад включно),

Перша – китайська

Білецького Ростислава Павловича

Науковий керівник :

к.ф.н. Щербаков Я.І.

Національна шкала _____

Кількість балів _____

Оцінка ЄКТС _____

Київ – 2024

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИСНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ ФУНКЦІОНАЛЬНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ВЕНЬЯНІЗМІВ У СУЧАСНОЇ КИТАЙСЬКІЙ МОВІ	5
1.1. Поняття “веньянь” у китайській мові.....	5
1.2. Функціональні особливості мови веньянь.....	8
Висновки до розділу 1.....	15
РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ ВЖИВАННЯ ВЕНЬЯНІЗМІВ У ТЕКСТАХ СУЧАСНОЇ КИТАЙСЬКОЇ МОВИ.....	
2.1. Застосування веньянізмів у сучасній китайській мові.....	17
2.2. Застосування веньянізмів у офіційно-ділового спілкуванні у сучасній китайській мові.....	27
Висновки до розділу 2.....	34
ВИСНОВКИ.....	36
论文摘要.....	37
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	38

ВСТУП

Сьогодні вивчення китайської мови стає все актуальнішим. Через інтенсивний розвиток економічних, політичних та культурних відносин між Україною та Китаєм, стає необхідним виховання кваліфікованих робітників із високими навичками використання сучасної китайської мови як в усній так і в письмовій формі. В результаті, глобалізація і поглиблення міжнародної співпраці призводять до необхідності підвищення розуміння українськими фахівцями сучасної китайської мови, задля оптимізації двостороннього спілкування.

Більше того, Китай на сьогоднішній день є другою країною за рівнем економіки в світі і китайська мова займає друге місце за кількістю мовців. Саме тому розуміння важливості вивчення китайської мови є необхідністю для позитивного розвитку двосторонніх відносин наших країн.

Ця курсова робота присвячена розгляду мови веньянь, що є одним із найважливіших елементів сучасної письмової китайської мови.

Веньянь – це старовинна китайська літературна мова, що протягом всієї історії Китаю використовувалася для запису канонічної прози, поезії та офіційних документів. Проте в наш час лише окремі елементи мови веньянь продовжують використовуватися в офіційно-діловій лексиці сучасної китайської мови.

Актуальність теми роботи полягає в необхідності детального вивчення функціональних особливостей застосування лексики веньянь в сучасній китайській мові. Актуальність теми дослідження підсилюється потребою роль та функцію веньянізмів у сучасній китайській мові.

Метою роботи є вивчення функціонування мови веньянь в сучасних китайських текстах.

Представлена мета полягає в вирішенні таких завдань :

- Виявити та сформулювати теоретичні положення вивчення функціонування веньянізмів;
- уточнити специфіку застосування веньянізмів у сучасній китайській мові;

- критично проаналізувати лексику веньянь у текстах сучасної китайської мови.
- Виявити роль та місце веньянізмів у сучасному китаємовному тексті на рівні граматичних конструкцій
- Охарактеризувати специфіку використання лексичних одиниць мови веньянь у сучасному тексті

Об'єкт дослідження - веньянізми в текстах сучасної китайської мови.

Предметом дослідження - функціонування лексики веньянь в текстах сучасної китайської мови.

Фактичний матеріал роботи становлять тексти двох промов і уривки з китайських документів та статей.

Специфіка теми, завдань і матеріалу роботи зумовили комплексний підхід до вибору **методів і прийомів дослідження**, як загальнонаукові методи та спеціальні лінгвістичні методи. До загальнонаукових методів відносяться індукція та дедукція, аналіз та синтез, узагальнення, описовий метод. До спеціальних лінгвістичних методів відносяться метод критичного аналізу та контрастивного аналізу, що стали основою дослідження функціонування веньянізмів у текстах сучасної китайської мови.

Наукова новизна полягає в тому, що в роботі вперше було проведено комплексний аналіз лексики веньянь у текстах сучасної китайської мови а також визначення особливостей функціонування веньянізмів у сучасній китайській мові.

Практичне значення одержаних результатів полягає в використанні знань про особливості вживання веньянізмів у майбутніх дослідженнях та перекладах китайських текстів.

Курсова робота містить у собі вступ, два розділи, висновків до кожного з них розділу, висновків та списку використаних джерел. Загальний обсяг роботи – 40 сторінок, використаних джерел – 31 .

РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИСНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ ФУНКЦІОНАЛЬНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ВЕНЬЯНІЗМІВ У СУЧАСНОЇ КИТАЙСЬКІЙ МОВІ

1.1. Поняття “веньянь” у китайській мові

Веньянь (文言) – це літературна писемна китайська мова, яка вперше з’явилася у V ст. До н. е. у період Чжаньго, або ж у період воюючих царств. У цей період веньянь використовувався в якості усної мови, але згодом, із поширенням впливу Китаю на політичній арені, переріс у суто писемний варіант, а також використовувався в якості методу комунікації між різними діалектами китайської мови (Фуллер, 2004). Ця мова відноситься до мови канонічних текстів і офіційних писань у Китаї аж до XX ст. Проте варто зауважити, що в сучасній зарубіжній лінгвістиці до мови веньянь частіше застосовується термін « класична китайська мова », завдяки її важливій ролі в історії Китаю. Свої варіанти ієрогліфів існували в багатьох країнах Індокитаю, таких як Японія, або Корея. Вважається, що веньянь було створено на основі стенографічного запису історичних подій. Хоча відомо, що веньянь відображав усне мовлення, синологи сучасності приділяють цьому аспекту дослідження класичної китайської мови менше уваги, адже на не відтворювала фонетику на письмі. (Мурашевич, 2013) На початку XX ст., що збіглося з кінцем імперського правління, були запроваджені мовні реформи, що мали на меті виведення мови веньянь з вжитку. Це відбувалося по причині того, що мова веньянь була зрозуміла та доступна лише для найвищого прошарку китайського суспільства (Лі, 2016).

У наш час на зміну мові веньянь прийшла так звана мова байхуа (白话) Різниця між веньянем та сучасною китайською (xiandai Hanyu 现代汉语), звичайно, дуже велика, незважаючи на постійну зміну класичної писемної мови під впливом розмовної мови.

Письмова мова періодів правління династії Сун 宋 (960-1279) і династії Тан 唐 (618-907) кардинально відрізняється від мови перводу династії Хань 漢 (206 р. до н.

е.-220 р. н. е.), і навіть остання відрізняється від «справжньої» класичної мови часів періоду Ста шкіл китайської думки (770-221 рр. до н. е.) Тенденція до збереження старовинних форм оригінальної класичної китайської мови може бути пов'язана із загальним бажанням зберегти якомога більше рис античності.

У той час як давня простота мови є спільною рисою, як розмовної мови так і веньяню, віршовані та ритмічні речення (література pianwen 篇文), які були дуже поширені в першій половині першого тисячоліття і були абсолютно далекі від прямої народної мови. Цей стиль вважався дуже перевантаженим і неприродним у часи пізнього періоду Тан, і письменники повернулися до простого класичного стилю античності. З періоду Сун письменники почали використовувати народну мову (gu baihua 古白話 «стара проста мова») для деяких жанрів письмових текстів, наприклад, у збірках висловів (yulu 语录), оповідань (pinhua 平话), театральних вистав (ciqu 戏曲) або романи (xiaoshuo 小说). (Ю, 1993)

Відповідно до цього, багато елементів середньокитайської мови змогли продовжити своє існування у класичному веньяні.

У післяреволюційні роки соціальний статус мови веньянь різко змінився, вплив байхуа підвищився та традиційні національні іспити було скасовано. Вона перестала бути офіційною мовою, знання якої було необхідним для отримання роботи в суспільних службах і бути дуже шанованою традиційною китайською мовою культури та канонічної літератури. У дореволюційну добу школи виділяли дуже багато часу на вивчення мови веньянь ігноруючи інші науки, необхідні громадянам для існування в сучасному світі. Це змінилося після революції 1911 р. І з часом використання і знання веньяню почало занепадати. Хоча варто розуміти, що процес запровадження реформ був тривалим, а тому у школах новоутвореної Китайської народної республіки все ще викладалися мова веньянь в рамках вивчення традиційної класичної літератури Китаю.

На початку руху 4 травня сучасна китайська мова Байхуа пропагувалася урядом Китаю, як мова народу. У світі літератури почалися масові зміни, класична китайська мова веньянь поволі поступалася місцем народній мові. Учасники руху, такі як

китайський філософ, письменник та політичний діяч ЗУ Шию характеризують цей період як “Китайський ренесанс “ через настільки кардинальний переворот у письмі. Абсолютна більшість письменників перейшла на байхуа під гаслом 我手寫我口 Wǒ shǒuxiě wǒ kǒu моя рука пише те що мій рот говорить. Сучасна література повинна була повністю замінити стародавній веньянь. Результатом цієї події стало “Європеїзоване байхуа“. “Європеїзоване байхуа“ – це мова якою писали китайські літератори, що вперше намагалися писати твори мовою байхуа, за відсутності офіційного національного стандарту цієї нової мови. Письменники використовували не лише розмовну мову, а й елементи традиційної китайської мови і слова та граматику іноземного походження. Воно відрізнялося суттєво більшою кількістю двоскладних слів, а граматика часто використовувала в собі еквіваленти граматичних правил іноземних мов. Також під європейський вплив потрапив порядок речення, який більше не зберігав такого суворого порядку, як у класичній китайській мові веньянь. Оскільки під час процесу перекладу мова та стиль оригінального тексту впливатимуть на мову та стиль цільового тексту, а вплив оригінального тексту є особливо сильним для мов без стабільних граматичних норм, таким чином вплив традиційної граматики на нову народну мову був неминучим. (Рошкер, 2014)

Проте, не зважаючи на всі спроби влади змінити існуючу письмову мову, елементи веньяню все ще знаходили своє місце на письмі, наприклад, переважно в офіційно-діловій документах, все ще збереглися деякі ієрогліфи мови веньянь. Більше того значна кількість фразеологізмів, чю історію ми можемо відслідкувати із стародавніх часів, або сучасні ідіоми побудовані за принципом класичної китайської мови, досі активно застосовуються не лише на письмі, але й в повсякденному лексиконі китайців.

Врешті решт, стандартизація народної китайської мови закінчилася у 1955 році, коли комуністична партія Китаю офіційно ввела мову Путунхуа 普通话 Pǔtōnghuà, як мову офіційно-ділового спілкування на національному рівні на заміну недосконалим формам байхуа та традиційній китайській мові веньянь.

Звісно, також варто зауважити, що байхуа також використовувалась в дореволюційний період у певних літературних жанрах, таких як драма ще з часів

правління династії Юань. В той час як головні герої, царі та люди високого соціального статусу використовували в розмові веньянь, люди низького статусу у цих виставах використовували розмовну мову байхуа.

1.2. Функціональні особливості мови веньянь

Ряд мовних особливостей дозволяє відрізнити класичну китайську мову від її сучасного варіанту :

1) Односкладність слів

На ранніх етапах розвитку мови веньянь словниковий запас був переважно односкладовим, що контрастує з переважно багатоскладовою лексикою сучасної китайської мови. Ця розбіжність походить головним чином з того факту, що класична китайська мова, яка розвинулась із писемної старокитайської мови (бл. 1766 до н. е. – 220 н. е.), що являє собою мову, фонологічна структура якої була значно складнішою, ніж будь-який сучасний варіант. І вважається, що допускає групування приголосних у позиції на початку складу та допускає ширший діапазон закінчень приголосних у фіналі складу. Ці початок і закінчення приголосних були об'єднані або виключені з вжитку близько третього століття через підвищення контакту з алтайськими мовами північного та північно-західного Китаю (Тай, 1976), що призвело до втрати стародавніх мов. Складні двоскладові слова прийдуть в писемну мову уже у двадцятому столітті під час руху четвертого травня.

З цієї причини слова «вухо», «миша» та «син», наприклад, є односкладовими 耳 er, 鼠 shū та 子 zǐ у класичній китайській мові, але у спрощеній китайській – подовжені до двоскладових 耳朵 ěrduo, 老鼠 lǎoshū та 儿子 érzi.

2) Граматичні зміни

Веньянь зберігає багато граматичних особливостей старокитайської (бл. 1766 р. До н. е. 220 р. н. е.) до її переходу до середньокитайської (420-1260 pp.), спричиненої послідовними хвилями змішування з алтайськими народами у другому-шостому

століттях, і знову в з десятого по тринадцяте століття (Тай, 1976). Таким чином, веньянь демонструє синтаксичну структуру, яка багато в чому відрізняється від сучасної китайської.

2.1. Пасив

У той час як веньянь характеризується порядком речення “Суб’єкт – Дієслово – Об’єкт” (SVO), то сучасна китайська мова має багато ознак мов зі структурою речення “Суб’єкт – Об’єкт – Дієслово” Це є посітним в пасивних конструкціях двох мов. Тоді як у давньокитайській мові пасивний стан зазвичай виражається пасивним маркером (наприклад, 于 yú) і агентом, розташованим після дієслова, напр. :

劳力者治于人。

Láolìzhě thī yù rén

Працівники контролюються іншими людьми.

У сучасній китайській мові частка пасивності 被 bèi повинна бути переміщена перед дієсловом.

劳力者被人统治。

Láolìzhě bèi rén tōngzhì.

Працівники контролюються іншими людьми

2.2. Частка 是

Сучасна китайська мова містить в собі зв’язку 是 shì для предикації іменника, в розмовній мові вона почала набувати впливу приблизно у період династії Хань, але так і не ввійшла в офіційну писемну мову (Пуллібланк, 1995). Класична мова продовжувала використовувати частку 也 yě, у структурі Суб’єкт – Об’єкт – 也 yě для ідентифікації та класифікації, тоді як у розмовній мові цю функцію взяло на себе новий essive shì 是 :

1.董狐,在之良史也。

Dòng Hú, gù zhī trib liáng là là yě.

Дун Ху – видатний історик античності.

Проте в сучасній китайській мові частку 也 yě варто замінити на частку 是 shì.

董狐是古代的优良史官。

Dòng Hú shì gǔdài de yōuliáng shíguān

Дун Ху – видатний історик античності.

2.吾之友也，与我同甘共苦，共度人生的风风雨雨。

Wú zhī yǒu yě, yǔ wǒ tóng gān gòng kǔ, gòng dù rénshēng de fēngfēngyǔyǔ.

Він мій друг, що розділяв зі мною радощі й страждання, супроводжував мене через всі проблеми життя.

Але в сучасній китайській мові, потрібно застосувати слово 是:

他是我的朋友，与我同甘共苦，共度人生的风风雨雨。

Tā shì wǒ de pèngyǒu, yǔ wǒ tóng gān gòng kǔ, gòng dù rénshēng de fēngfēngyǔyǔ.

Він мій друг, що розділяв зі мною радощі й страждання, супроводжував мене через всі проблеми життя.

2.3. Предикати місця

Також, відмінними між двома варіантами еитайської мови є заміна позиції предикату місця : тоді як у вен'янні ми зазвичай розміщуємо локативні вирази після дієслова, як це типово для мов SVO, таких як більшість європейських мов включно з українською (наприклад кіт сидить на порозі). Сучасна стандартна китайська мова переміщує предикат місця до переддієслівної позиції, коли він використовується, як обставина дії.

庄子与惠子游于濠梁之上。

Zhuāngzi yǔ Huizi you yú Háoliáng zhī shàng.

Джуанци і Хуейци прогулювалися мостом на річці Хао.

Таке розміщення фрази «мостом на річці Хао» після дієслова «прогулюватись» було б граматично невірним. У сучасній китайській мові більш коректно було б зформувати речення наступним чином :

庄子与患了濠梁之上游走。

Zhuāngzi yǔ Huizi zài Háoliáng zhī shàng yóuzǒu.

Джуанци і Хуейци прогулювалися мостом на річці Хао. (Лі, 2016)

2.4. Рахівні слова

Ще одна відмінність між веньянем та сучасною китайською мовою – це використання рахівних слів. У сучасній китайській мові всі іменники поводяться як незлічувальні іменники, подібно європейським мовам. І потребують розміщення рахівного слова між числом і іменником (наприклад, 一张纸 yì zhāng zhǐ один аркуш паперу, 一根草 yì gēn cǎo одна травинка), тоді як іменники мови веньянь могли використовуватися вільно без рахівного слова і стояти в позиції архівного слова після числа, або вказівного займенника (наприклад, 一羊 yì yáng одна вівця, 二马 èr mǎ два коня). Таким чином, у той час як у класичній китайській мові могло використовуватись 一牛 yì niú одна корова, або 五柳 wù liú п'ять верб, у сучасній стандартній китайській мові рахівні слова повинні стояти перед кожним іменником, внаслідок чого ми отримуємо 一头牛 yì tóu niú одна голова корів і 五棵柳树 wù kē liúshù п'ять паростків вербових дерев. (Ю, 1993)

Для прикладу подібної відмінності можна привести наступні речення :

三商家经营生意。

Sān shāngjiā jīngyíng shēngyì.

Три торговці ведуть справу.

В той же час в сучасній китайській мові було б доречніше застосувати архівне слово 家 jiā :

三家商家经营生意。

Sān jiā shāngjiā jīngyíng shēngyì.

Три торговці ведуть справу.

2.5. Особові займенники

Ще однією важливою відмінною рисою веньяню від сучасної китайської мови – це різниця в використанні особових займенників. Ми зустрічаємо займенники першої особи yú 余 або yú 予, wù 吾 і wǒ 我 у класичних творах, принаймні з часів династії Шан. yú (余 or 予) переважно використовувалося для вираження першої особи однини, тоді як wǒ (我) використовувалося для першої особи особи множини. (Норман, 1988)

Прикладами застосування подібних займенників можуть бути :

1.余不胜欣喜之情，敢献微薄之礼。

Yú bù shèng xīnxǐ zhī qíng, gǎn xiàn wéibó zhī lǐ.

Я переповнений радістю і хочу запропонувати вам подарунок.

2.吾愿以身许国，报效社稷。

Wú yuàn yǐ shēn xǔ guó, bàoxiào shèjì.

Я бажаю віддати себе країні і служити державі.

3.我欲与君一道行，等闲若无山之穷。

Wǒ yù yǔ jūn yī dào xíng, děngxián ruò wú shān zhī qióng.

Я бажаю йти з тобою, так ніби горам немає кінця.

Натомість у мові веньянь найпоширенішими займенниками другої особи є 尔 爾 та 汝 汝 обидва вони зустрічаються в докласичних письменах періоду Західного Чжоу, спочатку виключно як друга особа множини, але пізніше починають з'являтися в формі другої особи однини. Також вважається що займенник 你 nǐ походить саме з займенника другої особи 爾 ěr з північно-західних діалектичних форм. Прикладом цього може бути наступне речення :

1.汝何时归来？

Rǔ hé shí guī lái ？

Коли ти повернешся？

2.爾何以助我也？

Ěr hé yǐ zhù wǒ yě ？

Як ти можеш мені допомогти？

Класична китайська мова, фактично, не містить в собі займенників третьої особи, на відміну від сучасної китайської мови яка містить займенники tā 他, 她, 它. Проте в класичних творах веньяню ми можемо помітити використання qí 其, як присвійного займенника третьої особи та zhī 之, як об'єкта третьої особи, які все ще вживаються в типових виразах у офіційних текстах сучасною китайською мовою, але відсутні в звичайній розмовній мові. (Пуллібланк, 1995)

Для прикладу застосування цих займенників можна привести наступні речення :

1. 希望其安好。

Xīwàng qí ānhǎo.

Сподіваюсь що в нього все добре.

2. 先生之言甚是。

Xiānshēng zhī yán shèn shì.

Слова пана – правдиві.

3) Зміна частини мови

Класична китайська мова відрізняється від сучасної китайської мови також тим, що слова, у своїй формі ієрогліфів, можуть вільно змінювати свою частину мову на іншу в залежності від контексту і позиції в реченні, демонструючи плинність частин мови в реченні, яка зазвичай не спостерігається в сучасній китайській мові. (Лі, 2016)

Прикладом цього може бути відповідь Конфуція правителю Ці, що можна знайти у книзі 12 Лунь Юй :

君君、臣臣、父父、子子。

Jūn jūn, chén chén, fǔ fǔ, zǐ zǐ.

Правитель поводитья як правитель, слуга – як слуга, батько – як батько і син – як син. (Мінфорд, Лау, 2002)

У відповіді вчителя перший ієрогліф кожної пари слів представляє іменник, тобто правитель, слуга, батько, син, тоді як другий ідентичний ієрогліф представляє дієслово, тобто поводитися як правитель, поводитися як слуга, поводитися як батько, поводитися як син. Результатом є серія речень, у яких для підмета та присудка використовуються однакові форми, створюючи риторичний ефект.

Перетворення частин мови на ранніх етапах китайської мови (і в їх сучасних варіантах) часто супроводжуються зміною тону, яку лінгвісти-синологи пояснюють наявністю відповідних афіксів у старокитайській мові. Прикметник 好 hǎo “добрий”, наприклад, набуває дієслівної форми 好 hào “любити” шляхом переходу на низхідний тон, який розглядається як такий, що розвинувся зі старокитайського суфікса :

1.君子行义， 为民所好。

Jūnzǐ xíng yì, wèi mǐn suǒ hào.

Пан поводитьсь почесно і добрий до людей.

2.我好汝， 如同花朵爱阳光。

Wǒ hǎo rǔ, rútóng huāduǒ ài yángguāng.

Я люблю тебе, як квітка любить сонячне світло.

У класичних творах прикметник 远 yuǎn далекий чергується з формою дієслова низхідного тону yuàn “триматися на відстані”, або ж “триматися подалі від”, а іменник 王 wáng “король” легко перетворюється на дієслово wàng “бути королем” : (Лі, 2016)

1.远山如黛， 烟雾缭绕。

Yuǎn shān rú dài, yānwù liáorào

Далекі гори, як картини, оточені туманом.

2.我远离家乡， 寻觅新的归宿。

Wǒ yuǎnlí jiāxiāng, xúnmì xīn de guīsù.

Я йду зі свого рідного міста, й шукаю нове місце для життя.

Також у письмі веньянь застосовуються такі стилістичні прийоми, як гіпербола, метонімія, метафора, паралелізм, повтор, уособлення, використання лаконізмів та алюзій і так далі. (周秉钧, 1955)

Що відрізняє стилістичні прийоми що застосовує мова веньянь від сучасної китайської мови байхуа – це значне використання алюзій. Алюзії на відомі класичні твори в сучасній китайській мові були замінені на більш знайомі простим людям народні прислів'я та приказки.

Як уже було зазначено, порядок речення має ключове значення в мові веньянь, а тому сталий порядок слів у китайському речення привів до розповсюдження різних видів речень, кожен з яких виконує власну функцію :

1. Речення-судження – розповідне речення з іменним присудком.

2. Речення пасивного стану.

3. Речення з інверсією. Вони мають декілька типів, таких як речення з інверсією обставини місця, речення з інверсією обставини означення, речення з інверсією обставини та речення з інверсією присудка.
4. Речення зі скороченим підметом.
5. Речення зі скороченим додатком.
6. Речення з двома додатками.
7. Речення з фіксованими елементами та конструкціями. (Валігура, Константа, 2020)

Висновки до розділу 1

Під час виконання цього дослідження ми змогли сформувавши поняття веньянь, а саме веньянь – це літературна писемна китайська мова, що була головною на письмі з приблизно V століття до н. е. до початку XX століття. Як і будь яка мова, веньянь зазнавав змін на протязі свого існування, але вийшов з усного вжитку вже приблизно V століття до н. е.. Веньянь застосовувався, як основна писемна мова канонічних текстів і офіційних документів на протязі багатьох століть, хоча у певних літературних жанрах, таких як драма, також застосовувалася розмовна мова байхуа для зображення персонажів неблагородного походження.

Веньянь продовжував застосовуватися аж до утворення Китайської народної республіки, а саме до початку руху 4 травня, що став однією з найважливіших подій у процесі становлення сучасної китайської мови байхуа і її популяризації серед інтелігенції. Хоча, через довгу тисячолітню історію класичної китайської мови, навіть такі інтенсивні реформи не могли довгі роки викоринити класичну китайську, і її все ще викладали в школах з метою вивчення класичної літератури. Врешті решт було розроблено мову Путунхуа, яка і стала офіційною мовою Китайської народної республіки.

Також під час написання першого розділу цієї курсової роботи ми змогли сформувавши основні ознаки й особливості мови веньянь. Першою важливою ознакою,

що виділяє класичну мову від сучасної це односкладність. Веньянь в основному містив односкладні слова в той час як переважна більшість слів байхуа двоскладні.

Ще однією важливою ознакою є те що слова у мові веньянь можуть відносно вільно змінювати частину мови в залежності від контексту, на відміну від сучасної китайської мови, у котрій переважна більшість слів мають певну визначену сталу частину мови.

Також за багато років китайська мова пережила багато змін, а тому мова веньянь має певні граматичні правила, які відрізняють його від сучасної китайської мови. До них належать відмінні займенники першої особи (уї 余, 予, wǒ 我), другої особи (гї 汝, 尔 爾) та третьої особи (zhi 之, qi 其). Хоча, фактично, займенників третьої особи у веньяні ми не спостерігаємо. Ще одним важливим елементом є відсутність частки shì 是, у веньяні її заміняє частка yě 也, яка ставиться після означуваного слова.

У веньяні ми також можемо відстежити ще одну характерну ознаку, а саме відсутність рахівних слів. В той час як в сучасній китайській мові будь який кількісний числівник повинен супроводжуватися відповідним до іменника рахівним словом, у класичній китайській мові такої потреби у використанні класифікаторів не було.

Пасив у веньяні виражається за допомогою частки yu 于 і ставиться після дієслова, на відміну від частки bei 被 в сучасній китайській мові, яка ставиться перед дієсловом.

Предикати місця у традиційній китайській мові веньяні позиціонують себе після дієслова, в той час як предикати місця у сучасній китайській мові стоять перед дієсловом.

Отже, в результаті виконання першого розділу цієї курсової роботи ми змогли прояснити таке складне поняття, як веньянь і дослідити його історію, а також окреслити основні відмінності сучасної китайської мови від веньяню.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ВЖИВАННЯ ВЕНЬЯНІЗМІВ У ТЕКСТАХ СУЧАСНОЇ КИТАЙСЬКОЇ МОВИ

2.1 Застосування веньянїзмів у сучасній китайській мові

Веньянїзми – це слова, або вирази із традиційної китайської мови веньянь, що з’явилися у Китаї в часи правління династії Мін. Слова мови веньянь змогли зберегти своє існування і продовжити використовуватися у сучасній китайській мові байхуа.

Однак, слова веньянїзми в сучасній китайській мові аж ніяк не є застарілими, а все ще використовуються у найрізноманітніших сферах комунікації, наприклад вони можуть використовуватися разом із китайськими слова для утворення нових термінів. Наприклад це такі слова як 科学 Kēxué наука, в якому ієрогліф 科 kē вказує на науку, а ієрогліф 学 xié вказує на навчання, слово 经济 Jīngjì в якому ієрогліф 经 jīng означає управляти, керувати, або розподіляти й керувати ресурсами і ієрогліф 济 jì, що означає економіку, або ресурси. Слово 政府 Zhèngfǔ уряд складається з ієрогліфів 政 zhèng, що означає уряд, або певну політику пов’язану з організацією державності в країні, або регіоні та ієрогліфа 府 fǔ що позначає будівлю чиновника і в давні часи вказувало на житло високопосадовця.

Також мова веньянь використовується у сучасній китайській фразеології, так як більшість народних прислів’їв та приказок були утворені у дореволюційні часи, то й записувалися й передавалися вони мовою веньянь. Тому в тексті написаному сучасною китайською мовою можна знайти багато 成语 Chéngyǔ, які тягнуться своєю історією до часів стародавніх династій. Наприклад :

1. 笔耕千里 (bǐ gēng qiān lǐ) : Буквальний переклад “орати пером тисячі миль“. Ця ідіома вказує на старанне навчання та серйозну інтелектуальну працю, яку виконує певна людина для досягнення знань. Українським аналогом цього фразеологізму може бути “тризти граніт науки“. У цьому виразі ми можемо спостерігати використання веньянїзму 耕 gēng “орати“. Це слово

використовується в сучасному розмовному стилі, але насправді цей ієрогліф походить з класичної мови веньянь.

2. 纸上谈兵 (zhǐ shàng tán bīng) : Буквальний переклад фрази “обговорення війни на папері“. Ця фраза вказує на обговорення війни, або будь яких політичних дій без наявних для того практичних навичок, або за відсутності виконання певних практичних дій необхідних для підтвердження обговорюваної інформації.
3. 守株待兔 (shǒu zhū dài tù) : Буквальний переклад ідіоми “охороняти пеньок, чекаючи на кроликів“. Ця фраза описує пасивне очікування успіху в якійсь справі, але при цьому не виконуючи ніяких дій необхідних для досягнення цього успіху.
4. 杯水车薪 (bēi shuǐ chē xīn) : Буквальний переклад “чашка води, щоб погасити віз дров“. Цей фразеологізм вказує на застосування марних зусиль, або виконання непотрібних, або незвичних дій для вирішення певної значної проблеми. В цій ідіомі є слово 车 chē, яке перейшло в сучасну мову і набуло нового значення, але походить з мови веньянь.
5. 鸟尽弓藏 (niǎo jìn gōng cáng) : Буквальний переклад ідіоми “коли всіх птахів застрелено, лук прибирається“. Ця ідіома вказує на старанне планування певних майбутніх дій, або підготовки до непередбачуваних ситуацій у майбутньому. Тут ми можемо побачити використання веньянізму 弓 gōng “лук“
6. 虎口余生 (hǔ kǒu yú shēng) : Буквальний переклад фразеологізму “вижити, або втекти із пащі тигра». Цей фразеологічний вираз вказує на те що, певна особа ледь змогла уникнути небезпечної, або загрозованої для її життя ситуації, або втекти від якоїсь загрози.
7. 脍炙人口 kuài zhì rén kǒu : Буквальний переклад фразеологізму “Смажена риба в роті людей“. Ця ідіома має значення чогось популярного і обговорюваного серед людей. В цій ідіомі є слово 脍 kuài “м’ясо“, що використовується у

фразеологічних виразах та старовинних трактатах, у сучасній розмові це слово замінюється на 肉 ròu.

8. 1. 卧薪尝胆 (wò xīn cháng dǎn) : Буквальний переклад “спати на палицях і смакувати жовч “. Ця ідіома описує виконання дій, що призведуть до потреби пережити певні труднощі та виконання складних завдань заради досягнення певної мети.
9. 墨守成规 mò shǒu chéng guī : Дослівний переклад цієї ідіоми “Слідувати чорнилу і захищати правила“. Цей вираз вказує на застарілу людину, яка не здатна приймати щось нове. В цій відомі спостерігаємо вживання двох веньянізмів, 墨 mò “чорнило“, через те що традиція письма і каліграфії в Китаї має тисячолітню історію – це слово теж сягає корінням в давні часи, 守成规 shǒu chéng guī “захищати, дотримуватися закону“, що збігається з стародавніми філософськими течіями в Китаї.
10. 醍醐灌顶 tí hú guàn dǐng : Буквальний переклад цього фразеологізму “Масло ллється в голову“. І означає ця ідіома певний момент просвітлення, коли людина неочікувано зрозуміла щось, або в неї виникла якась ідея. В класичному використанні може використовуватися буддистами для опису стану нірвани. Обидва елементи цього виразу походять з веньяню : 醍醐 tí hú “масло“ та 灌顶 guàn dǐng “наливати на голову“.
11. 见微知著 jiàn wēi zhī zhù : Буквально ця фраза перекладається як “бачити мале і знати велике“. І вказує на розуміння більших речей, зважаючи на менші деталі. І в цьому виразі ми можемо побачити використання веньянізму 著 zhù “бути очевидним“.
12. 悬壶济世 xuán hú jì shì : Буквально перекладається в “вісячий глечик рятує світ“. Ця ідіома вказує на заняття медициною, щоб допомагати людям. Слово 悬壶 xuán hú “вісячий глечик“ має стародавнє походження з мови веньянь і вказує

на китайську традицію лікарів вивішувати глечик перед своїм будинком перед прийомом людей.

13.老驥伏枥 lǎo jì fú lì : Буквальний переклад цього фразеологічного виразу “Старий кінь лежить в стайні“. І вказує ця ідіома на стару людину, яка все ще має амбіції і бажання працювати. Ця ідіома складається з веньянізмів 老驥 lǎo jì “старий кінь“, що містить в собі застарілий ієрогліф для позначення коня і 伏枥 fú lì “лежати в стайні“.

14.画地为牢 huà dì wéi láo : Буквальний переклад фрази “малювати на землі в’язницю“. І вказує ця ідіома на людей, які забороняють собі щось, або обмежують себе без потреби. Цей вираз містить в собі два веньянізми 画地 huà dì “малювати землю“ та 为牢 wéi láo “як в’язниця“.

15.居安思危 jū ān sī wēi : Перекладається цей вираз в “жити в мирі, думати про небезпеку“. І вказує ця ідіома на постійне очікування небезпеки, навіть у хороший, мирний час. Обидва елементи походять з мови веньянь : 居安 jū ān “жити в безпеці“, 思危 sī wēi “думати про небезпеку“.

Переважна більшість фразеологізмів складається з чотирьох ієрогліфів, проте зустрічаються й слова, які містять в собі більше. Наприклад :

16.君子之交淡如水 (jūn zǐ zhī jiāo dàn rú shuǐ) : Буквальний переклад ідіоми “дружба доброї людини – чиста як вода“. І вказує ця фраза на простоту і важливість справжньої дружби.

17.知己知彼,百战不殆 (zhī jǐ zhī bǐ, mǎi zhàn bù dài) : Буквальний переклад цієї фрази “знай себе і знай своїх ворогів і ти ніколи не програєш тисячу битв“. Цей фразеологізм вказує на важливість знання самого себе і своїх супротивників для досягнення успіху.

18.富贵险中求 fùguì xiǎn zhōng qiú : Цей вираз перекладається як “багатство і чесність знаходяться в небезпеці“ і використовується, щоб заохочувати людей приймати ризики і потрапляти в небезпечні ситуації для досягнення своєї мети.

Так як ці фразеологізми містять в собі ієрогліфи веньяню, то для того щоб грамотно читати їх потрібно мати спеціальні знання, без яких може бути складно зрозуміти справжнє значення.

Фразеологізми з лексикою веньяню, або звичайні веньянізми часто використовуються офіційними особами у своїх публічних промовах. Чудовим прикладом цього може бути уривок з офіційної новорічної промови генерального секретаря Китайської народної республіки Сі Цзіньпіна : 这一年的步伐，我们走得很坚实。疫情防控平稳转段，我国经济持续回升向好，高质量发展扎实推进。现代化产业体系更加健全，一批高端化、智能化、绿色化新型支柱产业快速崛起。粮食生产“二十连丰”，绿水青山成色更足，乡村振兴展现新气象。东北全面振兴谱写新篇，雄安新区拔节生长，长江经济带活力脉动，粤港澳大湾区勇立潮头。中国经济在风浪中强健了体魄、壮实了筋骨。 Zhè yī nián de bùfá, wǒmen zǒu dé hěn jiānshí. Yìqíng fáng kòng píngwěn zhuǎn duàn, wǒguó jīngjì chíxù huíshēng xiàng hǎo, gāo zhìliàng fāzhǎn zhānshì tuījìn. Xiàndàihuà chǎnyè tǐxì gèngjiā jiànquán, yī pī gāoduān huà, zhìnéng huà, lǜsè huà xīnxíng zhīzhù chǎnyè kuàisù juéqǐ. Liángshí shēngchǎn “èrshí lián fēng”, lǜ shuǐ qīngshān chéngsè gèng zú, xiāngcūn zhènxīng zhǎnxiàn xīn qìxiàng. Dōngběi quánmiàn zhènxīng pǔxiè xīn piān, xióng ān xīnqū bájié shēngzhǎng, chángjiāng jīngjì dài huólì màidòng, yuè gǎng’ào dà wān qū yǒng lì cháo tóu. Zhōngguó jīngjì zài fēnglàng zhōng qiángjiànle tǐpò, zhuàngshíle jīngǔ. “Цього року ми досягли значного прогресу. Профілактика епідемії та контроль за нею розвиваються плавно, економіка моєї країни продовжує розвиватися, а високоякісний розвиток досягає значного прогресу. Сучасна індустріальна система стала більш завершеною, і швидко з’явилася низка високоякісних, інтелектуальних і екологічних нових галузей промисловості. Виробництво зерна було рясним, зелені води та зелені гори стали красивішими, а відродження села показало новий вигляд. Всебічне відродження північно-східного Китаю написало нову главу, новий район Сьунган швидко зростає, економічний пояс річки Янцзи пульсує життєвою силою, а район Великої затоки Гуандун-Гонконг-Макао знаходиться на передньому плані. Китайська економіка зміцніла в штормі.” У цьому тексті можна побачити багато веньянізмів, таких як 坚实 jiān shí, що означає

“твердий“ і вказує на гарний темп прогресу досягнутого за цей рік, 平稳 *píng wěn* “стабільно“ в контексті промови вказує на перехідний період між епідемією, 持续 *chí xù* “розвиваючий“ вказує на розвиток китайської економіки, 回升 *huí shēng* “відновити“ вказує на відновлення економіки, 扎实 *zhā shí* “твердий“ знову ж таки вказує на темп прогресу, 健全 *jiàn quán* “здоровий“ описує стан сучасної промислової системи, 新型 *xīn xíng* “новий тип“ вказує на нову гілку розвитку високотехнологічної та екологічної індустрії, 振兴 *zhèn xīng* “відновлювати“ означає відновлення північно-східного регіону.

Також ця промова сповнена фразеологічними фразами, що в сучасних реаліях набули нових значень :

1. 二十连丰 *èr shí lián fēng* “двадцять урожаїв підряд“ традиційно вказує на тривалі й гарні врожаї, але в цьому контексті вказує на гарний розвиток агрокультури в країні загалом.
2. 绿水青山 *lǜ shuǐ qīng shān* “зелені води та м’які гори“ виражає важливість захисту навколишнього середовища і збереження природних ресурсів.
3. 乡村振兴 *xiāng cūn zhèn xīng* “відновлення сільської місцевості“ вказує на державну стратегію розвитку та відновлення сіл та вдосконалення стандартів життєдіяльності.
4. 全面振兴 *quán miàn zhèn xīng* “повне відновлення“ вказує на відновлення та вдосконалення всіх аспектів економіки.
5. 拔节生长 *bá jié shēng zhǎng* “швидко розвиватися“ вказує на швидкий ріст економіки та промисловості.

Ще одним прикладом використання фразеологічних виразів з веньяню у офіційних промовах може бути наступний уривок з цієї ж промови : 中国不仅发展自己, 也积极拥抱世界, 担当大国责任。我们成功举办中国 – 中亚峰会、第三届“一带一路”国际合作高峰论坛, 一系列主场外交迎来五洲宾朋。我也访问了一些国家, 出席了一些国际会议, 会晤了不少老朋友、新伙伴, 分享中国主张, 深化彼此共识。

世事变迁，和平发展始终是主旋律，合作共赢始终是硬道理。Zhōngguó bùjīn fāzhǎn zìjǐ, yě jījī yǒngbào shìjiè, dāndāng dàguó zérèn. Wǒmen chénggōng jùbàn zhōngguó-zhōng yà fēnghuì, dì sān jiè “yīdài yīlù” guójì hézuò gāofēng lùntán, yī xiliè zhǔchǎng wàijiāo yíng lái wūzhōu bīnpéng. Wǒ yě fāngwènle yīxiē guójiā, chūxíle yīxiē guójì huìyì, huì wù liǎo bù shǎo lǎo péngyǒu, xīn huǒbàn, fēnxiǎng zhōngguó zhǔzhāng, shēnhuà bǐcǐ gòngshì. Shìshì biànqiān, héping fāzhǎn shǐzhōng shì zhǔxuánlǜ, hézuò gòng yíng shǐzhōng shì yìng dàolǐ. “Китай не тільки розвивається, але й активно охоплює світ і бере на себе відповідальність великої країни. Ми успішно провели Китайський центральноазіатський саміт і 3-й Міжнародний саміт співробітництва «Один пояс, один шлях», а серія внутрішньої дипломатії вітала гостей і друзів з усього світу. Я також відвідав деякі країни, відвідав кілька міжнародних конференцій і зустрівся з багатьма старими друзями та новими партнерами, щоб поділитися пропозиціями Китаю та поглибити взаємний консенсус. Незважаючи на зміни у світі, мирний розвиток завжди був головною темою, а взаємовигідна співпраця завжди була першочерговою.” У цьому уривку ми бачимо численну кількість слів і виразів, що були характерні для текстів веньяню, але продовжили своє існування в офіційно-діловому стилі сучасної китайської мови. Серед них можна виділити :

1) 不仅...也 bù jǐn... yě “не лише...але також” – це одна з найстаріших граматичних конструкцій китайської мови яка з мови веньянь перейшла а офіційну сучасну китайську мову.

2) 发展自己 fāzhǎn zìjǐ “розвивати самого себе” – ця фраза дуже часто зустрічається в книгах стародавніх канонів філософій Конфуціанства, Даосизму та інших і вказує на важливість саморозвитку. А класичному варіанті ця фраза вказувала на духовний розвиток, але в сучасному контексті набула більш широкого значення.

3) 担当大国责任 dāndāng dàguó zérèn “взяти відповідальність великої країни” – ця фраза в цілому не має походження з веньяню, але в ній є елементи які прослідковуються у стародавніх текстах. До них належать 责任 zérèn “відповідальність, обов’язок”. Ідея обов’язку має глибоке коріння в китайській

традиційній культурі і є помітною частиною класичних текстів написаних мовою веньянь.

4) 世事变迁 shìshì biànciān “зміни в світі” – цей вираз містить в собі елементи, які ми можемо знайти у класичних текстах. 世事 shìshì “світові справи” є словом яке використовувалося у багатьох історичних хроніках, а також у конфуціанстких канонах. 变迁 biànciān “зміни” також є словом із глибоким корінням у літературній історії Китаю і його можна знайти як в канонічних книгах, так і в витворах поезії періоду династій Сун і Тан.

Останнім прикладом для того, щоб виявити частоту використання веньянізмів у сучасній китайській мові може стати промова Сі Цзіньпіна під час розмови з французькими журналістами: 刚才，我同马克龙总统举行了富有成果的会谈。我们一致认为，中法关系具有珍贵历史、独特价值和重要使命，双方要传好历史的接力棒，弘扬中法建交精神并为其赋予新的时代内涵，开启中法关系下一个 60 年的新征程。一是巩固双边关系战略稳定。我欢迎马克龙总统再度访华。中法双方重申相互尊重彼此核心利益，将用好两国多层次、多维度交流渠道，及时沟通和协调政策立场。 Gāngcái, wǒ tóng mǎkè lóng zǒngtǒng jǔxíng le fùyǒu chéngguǒ de huìtán. Wǒmen yīzhì rènwéi, zhōng fǎ guānxì jùyǒu zhēngùì lìshǐ, dútè jiàzhí hé zhòngyào shǐmìng, shuāngfāng yào chuán hǎo lìshǐ de jiēlibàng, hóngyáng zhōng fǎ jiànjiāo jīngshén bìng wéi qí fùyǒu xīn de shídài nèihán, kāiqǐ zhōng fǎ guānxì xià yīgè 60 nián de xīn zhēngchéng. Yī shì gǒnggù shuāngbiān guānxì zhànlüè wěndìng. Wǒ huānyíng mǎkè lóng zǒngtǒng zàidù fǎng huá. Zhōng fǎ shuāngfāng chóngshēn xiānghù zūnzhòng bǐcǐ héxīn lìyì, jiāng yòng hǎo liǎng guó duō céngcì, duō wéidù jiāoliú qúdào, jíshí gōutōng hé xiétiao zhèngcè lìchǎng. “Щойно я провів плідні переговори з президентом Макроном. Ми віримо, що китайсько-французькі відносини мають багату історію, унікальну цінність і важливу місію. Обидві сторони повинні передати естафету історії майбутнім поколінням, нести вперед дух дипломатії між Китаєм і Францією, надати їм якостей нової епохи і розпочати новий етап китайсько-французьких відносин довжиною 60 років. По-перше – закріпити стратегічну стабільність у двосторонніх відносинах. Я запрошую президента Макрона знову прибути в Китай з черговим візитом. Обидві сторони

підтвердили, що вони поважають основні інтереси один одного і будуть ефективно використовувати багаторівневі та багатовимірні канали комунікації між двома країнами для своєчасного обміну інформацією та координації політичних позицій.“

В цьому уривку ми можемо побачити використання кількох веньянізмів, які необхідно використовувати в текстах офіційно-ділового стилю сучасної китайської мови :

- 1) 传 chuán “передавати“ – цей ієрогліф досить поширений у сучасній китайській мові, але походить він саме з класичної китайської мови веньянь.
- 2) 弘扬 hóng yáng “енергійно нести вперед, агресивно просувати“ – це слово походить з мови веньянь і в сучасності використовується переважно для високої літератури, або промов державних діячів. У розмовній китайській мові це слово заміняють на 发扬 fāyáng або 继承 jì chéng, що має ідентичне значення.
- 3) 赋予 fù yǔ “надавати“ – цей ієрогліф майже не використовується в розмовному контексті і вживається в контексті перемовин, або важливих промов. В усній китайській мові використовуються слова 给予 jǐ yǔ, або 提供 tí gōng, що мають такий самий переклад.
- 4) 巩固 gōnggù “зміцнювати“ – це слово переважно використовується в офіційно-діловому стилі, а в розмовній китайській мові заміняється на 加强 jiāqiáng “посилювати“.
- 5) 战略稳定 zhànlüè wéndìng “стратегічна стабільність“ – всі чотири елементи цього виразу і весь вираз загалом походять з мови веньянь і історично використовувалося в дипломатичному контексті.
- 6) 维度 wéimù “розмір“ – в класичному значенні це слово перекладається як розмір, або об’єм, проте в контексті цього уривку воно перекладається як вимір. Це слово є веньянізмом і занадто офіційне для використання в розмові. В усній китайській мові зазвичай використовується сучасний аналог цього слова 大小 dàxiǎo. (Тан, 2008)

Проаналізувавши ці уривки, ми можемо дійти висновку, що використання веньянізмів у офіційних промовах є одним з найголовніших показників освідченості та грамотності мовця.

Веньянізми часто використовуються з метою збереження стародавньої китайської культури в історії, літературі та філософії. Багато історичних текстів можуть містити терміни написані мовою веньянь, до прикладу назви династій та титули з іменами визначних діячів написані мовою веньянь. Багато слів із традиційної мови веньянь досі використовуються в ритуальних практиках. Чудовим прикладом є святе письмо гілки буддизму Махаяни, що називається Сутра Серця Досконалої Мудрості 般若心經 bōrě xīnjīng. Під час релігійних церемоній та ритуалів монахи розмовляють розмовною мовою байхуа, проте вступна фраза сутри написана мовою веньянь 观自在菩萨，行深般若波罗蜜多时 guān zì zài pú sà, xíng shēn bō rě bō luó mì duō shí ”Бодхісаттва Авалокітешвара, який довго ходив у глибині Праджняпараміти.” Також в буддизмі Махаяни часто використовуються й інші веньянізми :

- 1) 色即是空 sè jí shì kōng “форма це пустота“ – це один з основоположних концептів буддизму Махаяни і він походить з класичної китайської мови веньянь.
- 2) 涅槃 piè rán “нірвана“ – це надзвичайно важливе поняття в усіх гілках буддизму і саме це слово прослідковується з стародавніх буддистських трактатів написаних мовою веньянь. (Ши, 2019)

Також мова веньянь в освіті та науці для кращого розуміння та читання класичних текстів, а також для утворення нових наукових термінів. Наприклад переважна більшість слів, що вказують на науку містять в собі ієрогліф 学 xué, це такі слова як : 地质学 dì zhì xué “геологія“, 生物学 shēng wù xué “біологія“, 物理学 wù lǐ xué “фізика“, 化学 huà xué “хімія“, 气象学 qì xiàng xué “метеорологія“, 天文学 tiān wén xué “астрономія“, 地理学 dì lǐ xué “географія“, 生态学 shēng tài xué “екологія“, 遗传学 yí chuán xué “генетика“.

Також за допомогою веньянізмів було утворено досить багато технічних термінів, таких як :人工智能 rén gōng zhì néng “штучний інтелект“ в цьому слові присутній веньянізм 人工 rén gōng, 计算机科学 jì suàn jī kē xué “комп’ютерні науки“ слово із веньянізмом 科学 kē xué, 信息技术 xìn xī jì shù “інформаційні технології“ у цьому слові присутній веньянізм 信息 xìn xī, 电子商务 diàn zǐ shāng wù “електронний бізнес“ слово із веньянізмом 商务 shāng wù, 人脸识别 rén liǎn shí bié “розпізнавання обличчя“ для формування цього слова, було використано веньянізм 识别 shí bié. (Ян, 2016)

2.2 Застосування веньянізмів у офіційно-діловому спілкуванні у сучасній китайській мові

Як ми вже дізналися веньянізми у сучасній китайській мові виконують незліченну кількість функцій і використовуються в найрізноманітніших контекстах, одним з них є тексти офіційно-ділового спілкування, такі як документи, свідоцтва, контракти, договори і тому подібне.

У сучасній китайській мові офіційний стиль традиційно поділяють на усний та письмовий. Усний стиль зазвичай використовується під час дипломатичних, або інших типах переговорів. Виділяється він своєю точністю і увагою до граматики та використаної лексики, також характеризується повільною манерою вимови слів з метою кращого розуміння сказаного мовцем.

Письмовий стиль офіційно-ділового спілкування в китайській мові теж має свої особливості на які варто звертати увагу при використанні. До цих особливостей належать :

1. Нейтральність

Лексика офіційно-ділового стилю повинна бути об’єктивною і не мати жодного емоційного забарвлення, що могло б змінити суть тексту.

2. Використання спеціальної лексики

Для точного і змістовного використання офіційно-ділового стилю потрібно використовувати лексику, що допоможе розкрити суть тексту найбільше. В залежності від типу і теми тексту, для цього потрібно застосовувати окрему лексику. Наприклад під час заповнення юридичної форми потрібно використовувати лексику пов'язану з юриспруденцією, а для написання договору між двома компаніями потрібно застосовувати економічну лексику.

3. Лаконічність

Текст написаний в офіційно-діловому стилі не повинен допускати лишніх, безсмістовних конструкцій. За допомогою цього стилю написання потрібно виражати свою думку дуже стисло, чітко та зрозуміло.

4. Структура

Кожен офіційний документ має свій регламентований формат написання, а тому потрібно використовувати конкретний для кожної поточної потреби стиль форматування.

Веньянізми у діловому спілкуванні сучасної китайської мови використовуються з кількох причин :

1. Офіційність тексту

Традиційно веньянь був мовою інтелігентної верстви населення і мовою ділового спілкування, а тому не дивно, що елементи цієї мови у сучасному письмі також вказують на високий рівень освіти та грамотності укладача документу.

2. Точність використаних термінів

Лексика веньяню відрізняється від сучасної китайської мови байхуа своєю точністю та зрозумілістю термінів. Завдяки цій рисі офіційний стиль письма надає перевагу саме термінам з мови веньянь, тому що вони мають конкретне значення яке не потребує додаткових роз'яснень. Прикладом цього можуть бути такі слова як, 法律文件 fǎ lǜ wén jiàn “юридичний документ“, 合同条款 hé tóng tiáo kuǎn “умови контракту“, 法院裁决 fǎ yuàn cái jué “рішення суду“, 法律责任 fǎ lǜ zé rèn “юридична відповідальність“, 法律解释 fǎ lǜ jiě shì “тлумачення закону“.

Велика кількість службових слів офіційно-ділового стилю у сучасній китайській мові байхуа походять з мови веньянь. Наведемо кілька прикладів цих службових слів :

- 1) 之 zhī використовується як присвійний займенник між двома іменниками. Наприклад 国家之法 gūo jiā zhī fǎ “закон країни“.
- 2) 其 qí використовується як присвійний займенник із значенням “його“. Наприклад 其品质优良 qí pǐn zhì yōu liáng “його якість“.
- 3) 于 yú використовується як займенник із значенням “в“. Наприклад 我们将在明天于学校举行会议 Wǒmen jiàng zài míngtiān yú xuéxiào jǔ háng huìyì “Ми матимемо зустріч завтра в школі“.
- 4) 乃 nǎi використовується у сполучному значенні і перекладається приблизно як “таким чином“. Прикладом використання можна навести 勤奋学习, 乃取得成功之道 Qínfèn xuéxí, nǎi qǔdé chénggōng zhī dào “старанне навчання – це шлях до успіху“.
- 5) 未 wèi використовується у значення “ні“, подібно до частки не в українській мові. Можна навести такі приклади як, 未曾 Wèicéng “ніколи“, 未必 Wèibì “не необхідно“, 未知 Wèizhī “невідомий“, 未能 wèi néng “не могли“, 未尝 wèicháng “ще ні“.
- 6) 本 běn використовується, як вказівний займенник в значенні “цей“ і є аналогом вказівних займенників 这 zhè і 那 nà у сучасній китайській мові байхуа. Для використання цього займенника можна навести такий приклад 本公司 běn gōng sī “ця компанія“.
- 7) 以 yǐ прийменник, що вказує на спосіб, засіб, або умову дії. Наприклад 以信为本, 言行一致 Yǐ xìn wéi běn, yánxíng yīzhì “з довірою в основі, слова і вчинки є постійними“, або 以礼待人, 是我们文明社会的基本准则 Yǐ lǐ dài rén, shì wǒmen wénmíng shèhuì de jīběn zhǔnzé “Ввічливе ставлення до інших є основним принципом нашого цивілізованого суспільства“.

- 8) 所 sǒu використовується для позначення місця чи предмета, де відбувається дія, або для позначення результату чи приналежності дії. Наприклад 他的所在地是在公司的总部办公室 Tā de suǒ zàidì shì zài gōngsī de zǒngbù bàngōngshì “Його місцезнаходження в головному офісі компанії.” (Карпека, 2022)

Наведемо кілька прикладів використання веньяню в текстах офіційно-ділового стилю сучасною китайською мовою :

- 1) 按照双方协商一致，将签订合同并在签字后即行生效。Ànzhào shuāngfāng xiéshāng yīzhì, jiāng qiāndìng hétóng bìng zài qiānzì hòu jí xíng shēngxiào. “Відповідно до консенсусу, досягнутого обома сторонами, договір буде підписаний і набуде чинності з моменту підписання.” У цьому прикладі ми можемо помітити використання слів та конструкцій характерних для мови веньянь, але які не застосовуються в розмовній китайській мові. До них належать : 按照 ànzhào “згідно з“, це слово часто використовується в офіційних документах, проте в розмовній китайській частіше буде використовуватися 根据 gēnjù, що має ідентичне значення. Також ми можемо спостерігати використання професійних термінів 双方 shuāngfāng “двосторонній, дві сторони“ та 协商一致 xiéshāng yīzhì “консенсус“, вони використовуються переважно у текстах офіційно-ділового стилю таких як контракти, або договори. Ще однією особливістю яку ми можемо помітити в цьому тексті це використання частки 将 jiāng, що вказує на майбутній час виконання дії. Ще одним веньянізмом в цьому тексті є слово 即行 jíxíng “одразу“, яке дуже часто використовується в документах та інших офіційних текстах, але в живому спілкуванні його частіше заміняють на синонім 马上 mǎshàng.
- 2) 鉴于最近的经济下滑，公司决定裁撤非核心部门以控制成本。Jiànyú zuìjìn de jīngjì xiàhuá, gōngsī juéding cáichè fēi héxīn bùmén yǐ kòngzhì chéngběn.

“Зважаючи на нещодавній економічний спад компанія вирішила ліквідувати непрофільні відділи, щоб контролювати витрати.” У цьому прикладі ми можемо спостерігати використання таких слів як 鉴于 jiànyú “зважати” - це слово походить з мови веньянь і використовується переважно в офіційних документах. Іншим словом є 裁撤 cáichè – це слово у своєму класичному варіанті має значення “зменшувати”, проте в цьому прикладі його доречно перекласти як “ліквідувати”, використовується це слово в офіційно-діловому спілкуванні, а в розмовній мові замінюється на 裁员 cáiyuán, що має ідентичне значення.

- 3) 合同双方应遵守本合同所列的条款。Hétóng shuāngfāng yīng zūnshǒu běn hétóng suǒ liè de tiáokuǎn. “Обидві сторони договору повинні дотримуватися умов, зазначених у цьому договорі”. У цьому реченні ми можемо знайти певні слова що походять з мови веньянь. 应 yīng “повинен” вважається словом мови веньянь, яке використовується й сьогодні, проте в усному спілкуванні більш популярним є його варіація 应该 yīng gāi. Іншим словом що походить з мови веньянь є 遵守 zhun shǒu “дотримуватись” і в основному вживається саме в офіційному стилі.
- 4) 此款护肤品采用上乘的天然原料, 温和滋养肌肤。Cǐ kuǎn hùfū pǐn cǎiyòng shàngchéng de tiānrán yuánliào, wēnhé zīyǎng jīfū. “У цьому продукті для догляду за шкірою використовуються найкращі натуральні інгредієнти, які дбайливо живлять шкіру.” У цьому виразі ми можемо побачити слово, що походить з мови веньянь. 滋养 zī yǎng “живити” – це слово в своєму традиційному значенні вказує на їжу, або напої які забезпечують життя, але в контексті цього речення воно набуває значення опису характеристики продукту за доглядом шкіри.

- 5) 经过去年的经济下滑，公司今年的财务审计报告显示盈利有所减少。Jīngguò qùnián de jīngjì xiàhuá, gōngsī jīnnián de cáiwù shěnjì bàogào xiǎnshì yínglì yǒu suǒ jiǎnshǎo. “Після минулорічного економічного спаду фінансовий аудит компанії цього року показав зменшення прибутку.” У цьому прикладі ми можемо побачити використання фрази 经过去年 jīng guò qù nián “минулого року”. Ця фраза є веньянїзмом і переважно використовується в офіційних текстах, а в усному мовленні може замінитись на 去年以来 qù nián yǐ lái, або 去年之后 qù nián zhī hòu. Також ми можемо спостерігати використання 有所 yǒu suǒ і ж граматичною часткою, яка вказує на ступінь виконання дії
- 6) 本合同一经签署，即具有法律效力。Běn héttóng yījīng qiǎnshǔ, jí jùyǒu fǎlǜ xiàolì. ”Після підписання цей договір набуває юридичної сили.”. У цьому реченні ми можемо помітити використання кількох веньнїзмів. 一经 yī jīng “щойно” є традиційною граматичною конструкцією класичної китайської мови веньянь. 即 jí “одразу” теж є часто вживаним словом у текстах написаних мовою веньянь.
- 7) 倘若货物出现质量问题，买方可要求退换货。Tǎngruò huòwù chūxiàn zhìliàng wèntí, mǎifāng kě yāoqiú tuìhuàn huò.”При виникненні проблем з якістю товару покупець може вимагати повернення або обміну.” Тут ми можемо спостерігати вживання ще одного класичного граматичного виразу 倘若 tǎng ruò “якщо”. Ця фраза ніколи не зустрічається в усному мовленні і заміняється на 如果 rú guǒ. Ще ми можемо побачити використання слова 可 kě “могти”, саме така форма більш притаманна мові веньянь і офіційно-діловому спілкуванню, проте в живому мовленні це слово заміняється на 可以 kě yǐ.
- 8) 谨将有关材料呈报上级机关审批。Jǐn jiāng yǒuguān cáiliào chéngbào shàngjí jīguān shěnpī. “Ми хочемо надати відповідні матеріали вищестоящому органу для ознайомлення та погодження.”. У цьому реченні ми можемо помітити

вживання веньянізму 谨 jìn “поважно“. Це слово вживається у офіційно-діловому спілкуванні, а в повсякденному житті його заміняють на більш сучасне 恭敬 gōng jìng. Також в прикладі є слово 呈报 chéng bào “звітувати“, що теж має стародавнє походження і замість нього у розмові зазвичай вживається 提交 tí jiāo.

- 9) 嗣后, 双方应遵循本协议约定履行各自义务。Sìhòu, shuāngfāng yīng zūnxún běn xiéyì yuēdìng lǚ háng gèzì yìwù. “Після цього обидві сторони виконують свої відповідні зобов’язання відповідно до цієї Угоди.“ У цьому прикладі ми бачимо використання слова 嗣后 sìhòu “після“, що походить з класичної китайської мови веньянь. Це слово не вживається в розмовному контексті і заміняється на спрощене 以后 yǐ hòu, або 此后 cǐ hòu, що мають ідентичне значення.
- 10) 为规范市场秩序, 特制定本规定。Wéi guīfàn shìchǎng zhìxù, tè zhìdìng běn guīdìng. “З метою регулювання ринкового порядку ці нормативні акти розроблені спеціально“. В цьому реченні ми можемо побачити використання прийменника 为 wéi. Також ми бачимо вживання веньянізму 特 tè “особливо“. Хоча й обидва ці ієрогліфи часто вживаються в повсякденному мовленні, але вони походять і з мови веньянь.
- 11) 事发后, 有关部门迅速抵达现场展开调查。Shì fā hòu, yǒuguān bùmén xùnsù dǐdá xiànchǎng zhǎnkāi diàochá. “Після події на місце події оперативно прибули відповідні підрозділи для розслідування“. У цьому реченні ми можемо помітити веньянізм 抵达 dǐ dá “прибувати, досягати“. Використовується переважно в офіційних текстах, а в живому спілкуванні заміняється на 到达 dàodá, або 来到 láidào. (Чжан, 2009)

Висновки до розділу 2

Під час написання цього розділу курсової роботи ми змогли проаналізувати вживання веньянізмів у текстах написаних сучасною китайською мовою байхуа. В процесі виконання цього дослідження ми використали значну кількість офіційних документів, що включають контракти, судові вироки та інші види легальних документів. Під час детального аналізу цих документів ми змогли довести, що офіційно-діловий стиль має численні відмінності з розмовною китайською мовою. До цих відмінностей належать поважний стиль, лаконічність та зрозумілістю написаного, використання спеціальної лексики та нейтральність.

Також в ході аналізу виразів, що часто застосовуються в документах ми знайшли елементи, які мають своє коріння у традиційній лексиці веньяню і відслідкували їхнє походження і значення. За наявності відповідників ми провели паралель між веньянізмами та словами сучасної китайської мови, які замінили свої старіші варіанти.

Ми дізналися про значну кількість фразеологічних виразів китайської мови 成语 chéngyǔ, що прийшли у сучасну китайську мову із класичної мови веньянь. Деякі фразеологізми мають в собі лише окремі ієрогліфи, що походять з веньяню, проте зустрічається й значна кількість виразів що прийшли в сучасну мову повністю і без змін в написанні. Проте часто вони можуть набувати нового значення, відмінного від оригінального трактування.

Фразеологічні вирази завдяки використанню традиційної лексики використовуються також і офіційно-діловому спілкуванні і часто застосовується інтелігентною частиною населення Китаю і китайськомовних людей за межами Китайської народної республіки. Через це їх часто включають у свої промови й офіційні заяви, високопоставлені чиновники і представники управління та політичної еліти. В ході аналізу промови Сі Цзіньпіна ми побачили наскільки важливим є використання веньянізмів у офіційно-діловому спілкуванні сучасною китайською мовою.

Ще ми дізналися про високий рівень вживання веньянізмів у наукових і технологічних роботах. Це пов'язано з високою точністю традиційних термінів, що їх можна так легко накладати на абсолютно новітні винаходи та відкриття та створювати нові хімічні, фізичні, біологічні, комп'ютерні та інші визначення.

Веньянізми часто зустрічаються в релігійних текстах та ритуалах. Це явище має своє коріння в дотриманні традиційного процесу пізнання релігії, а також лаконічності оригінальних текстів, що забирпе потребу замінити традиційні вирази у текстах і трактатах на сучасні. Серед релігійних текстів які вживають веньянізми є даоські трактати, буддистські сутри та навіть переклади християнської Біблії.

Можна відслідкувати багато граматичних конструкцій, які в сучасній китайській мові були замінені на спрощені варіанти, проте й досі застосовуються у документах офіційно-ділового спілкування.

У висновку ми можемо підкреслити надзвичайну важливість веньянізмів у сучасній китайській мові, навіть зважаючи на постійні реформи направлені на спрощення письма. В основному це пов'язано з традицією та престижністю використання класичних термінів.

ВИСНОВКИ

Під час написання цієї курсової роботи ми визначили та дослідили застосування веньянізмів у текстах сучасною китайською мовою. Ми змогли окреслити історію мови веньянь і як вона перестала вживатися на письмі. Нормалізація використання сучасної китайської мови була зумовлена приходом до влади комуністичної партії і жорстких реформ спрямованих на спрощення письма.

Також ми визначили особливості мови веньянь які відрізняють її від сучасної китайської мови. До них належать такі ознаки як : стала структура речення, фактична відсутність рахівних слів та відмінні форми пасиву та предикатів місця. Також мова веньянь виділяється окремими словами та конструкціями які вийшли з вжитку у сучасній китайській мові.

Ще ми дізналися про займенники та як вони застосовувалися у мові веньянь і змогли виділити всі види речень у традиційній китайській мові.

У ході виконання практичної частини курсової роботи, ми проаналізували численну кількість документів та промов на наявність веньянізмів. Таким чином ми прийшли до висновку, що веньянізми дуже часто використовуються у офіційно-діловому спілкуванні та ж невід'ємною частиною мови високопосадовців і політичної еліти.

Також до наших днів дійшли фразеологічні вирази, які походять з мови веньянь але використовуються й дотепер. Також веньянізми можна часто зустріти у технічних та наукових термінах, а також у релігійних текстах.

Таке часте використання веньянізмів у сучасній китайській мові зумовлено передусім лаконічністю та точністю виразів, а також має глибоке коріння в традиційній культурі.

论文摘要

在撰写这篇学期论文的过程中，我们发现并研究了现代汉语文本中「文言文」的使用。我们概述了「文言」的历史，以及「文言」在写作中停止使用的原因。现代汉语使用的正常化是由共产党执政和旨在简化文字的严厉改革造成的。

我们还确定了文言文区别于现代汉语的特点。这些特点包括稳定的句子结构、几乎没有数词、独特的被动语态和地点谓语形式。此外，现代汉语中不再使用的某些词语和结构也是「汶阳话」的一大特色。

我们还学习了代词及其在文言文中的用法，并能识别繁体中文中的各类句子。

在课程作业的实践部分，我们分析了大量文件和讲话中的文言文。因此，我们得出的结论是，「文言文」经常用于官方商务交流，是高级官员和政治精英语言的组成部分。

此外，还有一些源于汶阳、流传至今的短语表达方式仍在使用。在科技术语和宗教典籍中也能找到「文言文」。

现代汉语中如此频繁地使用「文言文」，主要是由于其表达简洁、准确，同时也与传统文化有着深厚的渊源。

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Акбудақ К. Г., Вечоринська Т.В., (2020) Історія китайської мови. Київ
2. Валігура, О., & Костанда, І. (2020). КОМПАРАТИВНИЙ АНАЛІЗ ДВОХ ФОРМ КИТАЙСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРНОЇ МОВИ : ВЕНЬЯНЬ І БАЙХУА. *Studia Methodologica*, 50, 65–74. <https://doi.org/10.25128/2304-1222.20.50.06>
3. Ганич, Д. І., & Олійник, І. С. (1995). Словник лінгвістичних термінів. Київ :Вища школа
4. Карпека Д. О. (2022). Порівняльна грамати́ка класичної китайської мови ВЕНЬЯНЬ та сучасної літературної класичної мови ПУТУНХУА / Д. О. Карпека. – Вінниця : Нова Книга,– 504 с.
5. Китайсько-український словник. (1999). Пекін : Шан'у іньшугуань.
6. Кіктенко В. О. (2019) Українське китаєзнавство (1991 – початок ХХІ ст.). *Східний світ*, 4, 27-61.
7. Кочерган М.П., (2001) Вступ до мовознавства. Київ :Академія
8. Мурашевич, К. Г. (2013). Вступ до східної філології. Київ : Видавничо поліграфічний центр « Київський університет ».
9. Загнітко А. П. (2001). Теоретична грамати́ка української мови. Синтаксис. Донецьк.
10. A Dictionary of Chinese Idioms (Hanyu Chengyu Cidian).
11. Chao, Y. R. (1965). A grammar of spoken Chinese. С. 54
12. Du, J. (2012). The Function and Characteristics of Wenyān Language in Contemporary Chinese Official Documents. *International Journal of English Linguistics*, 2(5), 1-6.
13. Feng, Zhe & Wang, Weiyi & Cupchik, Gerald. (2024). Chinese esthetics through language in poetry : A comparative study of the Chinese wényán and modern báihuà. *Arts & Communication*.
14. Fuller, M. A. (2004). An Introduction to Literary Chinese : Revised Edition (2nd ed., Vol. 176). Harvard University Asia Center. <https://doi.org/10.2307/j.ctt1tg5n4n>

15. Minford J. (Editor), & Joseph S. M. Lau (Editor) (Ред.). (2002). *Classical Chinese Literature*. Columbia University Press.
16. Li, Chris Wen-Chao. (2016). *Classical Chinese*.
17. Lin, C. Y.-K., & H. Mair, V. (Ред.). (2020). *Remembering May Fourth*. BRILL.
<https://doi.org/10.1163/9789004424883>
18. Norman, J. (1988). *Chinese*. Cambridge University Press.
19. Pulleyblank, Edwin George (1995). *Outline of Classical Chinese Grammar*.
Vancouver : University of British Columbia Press
20. Ren, C. Y. (1976). *Aspects of Chinese sociolinguistics : Essays*. Stanford University Press.
21. Rošker, Jana. (2014). China's modernisation : From daring reforms to a modern Confucian revival of traditional values. *Anthropological Notebooks*. 20. 89-102.
22. Shi, J., Shi, J., & Xiong, J. (2019). Chinese language and Buddhism. *Y The Routledge Handbook of Chinese Applied Linguistics* (c. 28–43). Routledge.
<https://doi.org/10.4324/9781315625157-3>
23. Tai, James H.-Y. (1976) 'On the Change from SVO to SOV in Chinese', in Sanford B. Steever, Carol A. Walker and Salikoko S. Mufwene (eds) *Papers from the Parasession on Diachronic Syntax*, Chicago Linguistic Society,
24. Tan S., Zhang J. (2008). An empirical study of sentiment analysis for Chinese documents. *Expert Systems with Applications*, 34(4), 2622–2629.
25. Vogelsang, K. (2021). *Introduction to Classical Chinese*. Oxford University Press.
26. Xu, Y. (2015). The Role of Wenyan Language in Chinese Official Documents. *Journal of Language and Linguistics*, 14(4), 29-34.
27. Yang, Y. (2016). The Characteristics and Application of Wenyan in Chinese Academic Writing. *Journal of Chinese Language and Literature Studies*, 8(2), 63-72.
28. Yu Keming 喻克明 (1993). « Wenyan 文言 »
29. Zhang, C., Zeng, D., Li, J., Wang, F.-Y., & Zuo, W. (2009). Sentiment analysis of Chinese documents : From sentence to document level. *Journal of the American Society for Information Science and Technology*, 60(12), 2474–2487.

- 30.周秉钧, (1955). 古汉语自学手册 / 周秉钧. – 湖南： 湖南任命出版社.
- 31.人民网： 人民日报 [Электронный ресурс]. URL : <http://jhsjk.people.cn/>